

# Deseta mednarodna olimpijada iz jezikoslovja

Ljubljana (Slovenija), 30. julij – 3. avgust 2012

## Naloge individualnega tekmovanja

Ne prepisuj opisov nalog. Rešitve posameznih nalog napiši vsako na svoj list papirja. Na vsakem listu jasno označi številko naloge, številko svojega sedeža in svoj priimek. Del tvojega dela bo sicer lahko izgubljen ali pripisan komu drugemu.

Odgovori morajo biti dobro utemeljeni. Tudi popolnoma pravilen odgovor bo dobil slabo oceno, če ob njem ne bo razlage.

---

**Naloga št. 1 (20 točk).** Podani so stavki v centralnem narečju jezika dyirbal ter njihovi prevodi v slovenščino:

1. **bayi yaɾa ŋunɟaymuɲa baŋgu gurugugu biŋgunman.**  
Pijača utruja moškega, ki je vedno obtožen.
2. **balan yabu bimabanɟalɲaymuɲa baŋgul yaɾaŋgu guliŋgu ŋunɟaɲu.**  
Močan moški obtožuje mater, ki vedno zasleduje smrtne kače.
3. **balan waymin bambun baŋgu ɟagaŋgu ɟamiman.**  
Sladkor redi zdravo taščo.
4. **bala yila wura baŋgul bargandu biŋgundu guniɲu.**  
Utrujen valabi išče majhno pero.
5. **balan malayigara baŋgu garandu biŋgunman.**  
Dim utruja škorpionja.
6. **bala gurugu baŋgul ŋumaŋgu munduŋgu dimbaɲu.**  
Užaljen oče nosi pijačo.
7. **bayi midin baŋgun bimangu malayigaraguninaymuɲagu banɟan.**  
Smrtna kača, ki vedno išče škorpijone, zasleduje posuma.
8. **bayi gubimbulu biŋgun baŋgu gurugugu ɟagunman.**  
Pijača uspava utrujenega zdravnika.
9. **bala garan baŋgul biɲɟiriɲɟu banɟan.**  
Kuščar zasleduje dim.
10. **balan duɲan baŋgul yiriɲɟilagu guniɲu.**  
Kačji pastir išče bodeče drevo.
11. **bala ɟuga baŋgun yabuŋgu ŋaɟilmuɲagu dimbaɲu.**  
Mati, ki je vedno ignorirana, nosi sladkor.
12. **bala diban ɟagiri baŋgul gubimbulugu ɟamiŋgu bilmban.**  
Debel doktor poriva velik kamen.
13. **bala garan baŋgun waymindu dibanbilmbalɲaymuɲagu buɾan.**  
Tašča, ki vedno poriva kamne, gleda dim.
14. **balan baŋgay waɾu baŋgun bundiɲɟu ɟagiɲɟu guniɲu.**  
Velika kobilica išče ukrivljeno sulico.
15. **bayi biɲɟiriɲ biŋgun baŋgul ɲalɲagaŋgu mugurugu buɾan.**  
Tih deček gleda utrujenega kuščarja.
16. **bayi ŋuma guli baŋgul yaɾaŋgu banɟalmuɲagu munduman.**  
Moški, ki je vedno zasledovan, žali močnega očeta.

- (a) Neki lingvist je mislil, da je v enem izmed zgornjih stavkov v jeziku dyirbal napaka. V resnici ni nobene napake. Razlaga za to, kar se mu je zdelo čudno, je v tem, da je v dyirbalskih mitih ena izmed živalskih vrst poimenovana »stare ženske«. Katera žival je to? Kaj je lingvist smatral za napako?

- (b) Prevedi v slovenščino:

17. **balan paŋga baŋgul ŋumaymuŋagu bambunman.**  
18. **bala diban bilmbalmuŋa baŋgun biŋjirijŋu guniju.**  
19. **bayi bargan baŋgul yaŋaygu gubimbuluŋunŋanaymuŋagu baŋjan.**

- (c) Dane so še tri besede v jeziku dyirbal:

**bayimbam** — ličinka, gosenica;  
**mugunanŋa** — teta (materina starejša sestra);  
**muŋga** — glasen zvok.

Prevedi v dyirbal:

20. Majhen valabi gleda kačjega pastirja.  
21. Teta, ki je vedno zasledovana, ukrivlja pero.  
22. Speči posum ignorira glasen zvok.  
23. Gosenica išče moškega, ki vedno nosi kamne.

⚠ Jezik dyirbal spada v pama-njungansko družino; to je izumirajoč avstralski aboridžinski jezik, ki se ga govori v severovzhodnem Queenslandu.

**ŋ** = *n* v besedi *gong*.

**ɲ** = *nj* v besedi *njiva*; **ɟ** je zapora (kot **d**), ki se oblikuje na istem mestu v ustih kot **ɲ**.

Smrtna kača je avstralska strupenjača. Valabi je majhna žival, sorodna kenguruju. Posum je avstralski vrečar, ki živi na drevesih. Bodeča drevesa so rod grmov in dreves, poraščenih z bodečimi dlakami, nekatera izmed njih so nevarna ljudem.

—*Artūrs Semežuks*

**Naloga št. 2 (20 točk).**

|    | umbu-ungu                |    | umbu-ungu                              |
|----|--------------------------|----|----------------------------------------|
| 10 | <i>rureponga talu</i>    | 35 | <i>tokapu rureponga yepoko</i>         |
| 15 | <i>malapunga yepoko</i>  | 40 | <i>tokapu malapu</i>                   |
| 20 | <i>supu</i>              | 48 | <i>tokapu talu</i>                     |
| 21 | <i>tokapunga telu</i>    | 50 | <i>tokapu alapunga talu</i>            |
| 27 | <i>alapunga yepoko</i>   | 69 | <i>tokapu talu tokapunga telu</i>      |
| 30 | <i>polangipunga talu</i> | 79 | <i>tokapu talu polangipunga yepoko</i> |
|    |                          | 97 | <i>tokapu yepoko alapunga telu</i>     |

*telu < yepoko*

- (a) Napiši s števki: *tokapu polangipu,*  
*tokapu talu rureponga telu,*  
*tokapu yepoko malapunga talu,*  
*tokapu yepoko polangipunga telu.*

- (b) Napiši v jeziku umbu-ungu: 13; 66; 72; 76; 95.

⚠ Jezik umbu-ungu spada v trans-novogvinejsko družino. Govori ga približno 34 200 ljudi v Papui Novi Gvineji. —Ksenija Giljarova

**Naloga št. 3 (20 točk).** Podani so stavki v baskovskem jeziku ter njihovi prevodi v slovenščino v naključnem vrstnem redu. En izmed slovenskih stavkov ustreza dvema stavkoma v baskovščini:

*ahaztu ditut, ahaztu zaizkit, ahaztu zaizu, hurbildu natzaizue, hurbildu zait,*  
*lagundu ditugu, lagundu dituzu, lagundu dute, lagundu nauzue, mintzatu*  
*natzaizu, mintzatu gatzazkizue, mintzatu zaizkigu, ukitu ditugu, ukitu naute*

pozabil si nanj, govorili so z nami, približal sem se vam, govoril sem s tabo, pomagali smo jim, pomagali ste mi, približal se mi je, dotaknili smo se jih, dotaknili so se me, pomagal si jim, pomagali so mu, govorili smo z vami, pozabil sem nanje

- (a) Ugotovi prave povezave.
- (b) Prevedi v baskovščino: dotaknil si se me, približali so se mi.
- (c) Prevedi v slovenščino: *lagundu dut, hurbildu gatzazkizu.*
- (d) Enega izmed slovenskih stavkov se lahko prevede v baskovščino še na en način. Najdi ta stavek in napiši še drugi možni prevod.

—Natalja Zaika

**Naloga št. 4 (20 točk).** Nek lingvist se je odločil napisati slovnico jezika teop. Najprej je prosil svoje sogovornike, da prevedejo posamezne stavke v svoj materni jezik. Dobil je sledeče:

- |                                  |                                              |
|----------------------------------|----------------------------------------------|
| 1. Udaril si me.                 | <i>Ean paa tasu anaa.</i>                    |
| 2. Pojedel je ribo.              | <i>Eove paa ani bona iana.</i>               |
| 3. Udarili smo otroka.           | <i>Enam paa tasu a beiko.</i>                |
| 4. Moški je videl torbico.       | <i>A otei paa tara bona kae.</i>             |
| 5. Deček ga je ubil.             | <i>A visoasi paa asun bona.</i>              |
| 6. Videl sem hrano.              | <i>Enaa paa tara a taba'ani.</i>             |
| 7. Slišali ste ga.               | <i>Eam paa baitono e.</i>                    |
| 8. Dal sem kokosov oreh moškemu. | <i>Enaa paa hee a otei bona overe.</i>       |
| 9. Ženska vam je dala hrano.     | <i>A moon paa hee ameam bona taba'ani.</i>   |
| 10. Udaril sem te s kamnom.      | <i>Enaa paa tasu vuan a vasu.</i>            |
| 11. Ubili so žensko s sekiro.    | <i>Eori paa asun bona moon bona toraara.</i> |
| 12. Dečku smo rekli čarovnik.    | <i>Enam paa dao a visoasi bona oraoraa.</i>  |

(a) Prevedi v slovenščino:

13. *Eam paa ani a overe.*
14. *Ean paa tasu a oraoraa bona kae.*
15. *Eove paa tara ameam.*

(b) Prevedi v teop:

16. Dali smo ti hrano.
17. Rekel mi je otrok.
18. Ubil sem ga s tistim (*dobesedno* z njim).
19. Čarovnik je dal ribo dečku.

Kasneje je lingvist posnel spontan pogovor v jeziku teop in dopolnil slovnico. Tu so nekateri izseki iz dialogov v jeziku teop ter njihovi prevodi v slovenščino. Kontekst pogovora je podan v oklepajih.

- |                                         |                                              |                                           |
|-----------------------------------------|----------------------------------------------|-------------------------------------------|
| 20. (Kaj se je zgodilo z žensko potem?) | <i>A moon paa tara bona oraoraa.</i>         | Ženska je videla čarovnika.               |
| 21. (Zakaj ni ostalo nič hrane?)        | <i>A taba'ani paa ani nam.</i>               | Pojedli smo hrano.                        |
| 22. (Zakaj je deček jokal tako močno?)  | <i>A visoasi paa tasu a otei bona overe.</i> | Moški je udaril dečka s kokosovim orehom. |
| 23. (Kje je torbica?)                   | <i>A kae paa hee naa a beiko.</i>            | Dal sem torbico otroku.                   |

(c) Prevedi stavke izven oklepajev v teop:

24. (Zakaj je bil čarovnik užaljen?) Čarovniku so rekli ženska.
25. (Zakaj je ta sekira mokra?) Deček je ubil ribo s sekiro.

⚠ Jezik teop spada v avstronezijsko družino. Govori ga približno 5 000 ljudi v Papui Novi Gvineji.  
—Marija Konošenko

**Naloga št. 5 (20 točk).** Podane so besede in besedne zveze v rotumanskem jeziku ter njihovi prevodi v slovenščino:

|                     |                            |                           |                      |
|---------------------|----------------------------|---------------------------|----------------------|
| <i>‘el‘ele</i>      | plitek                     | <i>mamasa</i>             | trden                |
| <i>‘ele</i>         | biti blizu                 | <i>matiti</i>             | hlad, hladnost       |
| <i>‘olo</i>         | rezati                     | <i>matit mamasa</i>       | led                  |
| <i>a‘öf fau</i>     | konec leta                 | <i>moafmofa</i>           | nasmeten             |
| <i>fäeag ‘u‘u</i>   | uporabljati znakovni jezik | <i>niu</i>                | kopra                |
| <i>fau</i>          | leto                       | <i>nu‘suar tiro</i>       | okno                 |
| <i>həfəfəfu</i>     | skalnat                    | <i>nu‘sura</i>            | vrata                |
| <i>huag ‘el‘ele</i> | nepotrpežljiv              | <i>pala</i>               | prebosti             |
| <i>huag to‘a</i>    | pogumen                    | <i>piri</i>               | kodrati se           |
| <i>hül həfu</i>     | pihati (o orkanu)          | <i>poagpoga = palpala</i> | naluknjan            |
| <i>hün kia</i>      | spodnji del vratu          | <i>pogi</i>               | noč                  |
| <i>huli</i>         | prevrniti                  | <i>puhraki</i>            | vreti, kipeti        |
| <i>huni</i>         | spodnji del                | <i>pulu</i>               | lepilo               |
| <i>is ‘ā</i>        | oster                      | <i>kəlu</i>               | zapestnica; obkoliti |
| <i>is susu</i>      | prsna bradavica            | <i>riamrima</i>           | sijoč                |
| <i>lala</i>         | globok                     | <i>rū huga</i>            | trebušne bolečine    |
| <i>maf tiro</i>     | očala                      | <i>to‘a</i>               | junak                |

- (a) Podana so rotumanska imena sedmih delov telesa ter njihovi prevodi v slovenščino v naključnem vrstnem redu. Ugotovi prave povezave:

*‘u‘u, isu, kia, leva, mafa, susu, huga*  
prsi, oko, roka, lasje, srce, vrat, nos

- (b) Prevedi v slovenščino:

*tiro, poga* (samostalnik), *huag lala, həf puhraki, maf pogi = maf pala*.

- (c) Prevedi v rotumanščino:

okrogel; rezati kopro; kodrasti lasje; lepljiv; utripati; smeti, odpadki.

- (d) S pomočjo zgornjih primerov ne moreš z gotovostjo prevesti v rotumanščino ‘beseda’ in ‘izčrpati’. Kateri bi bili teoretično možni prevodi teh besed v rotumanščino?

⚠ Rotumanščina spada v avstronezijsko družino. Govori ga približno 9000 ljudi na Fidžiju. ‘ je soglasnik (tako imenovani glotalni ali glasilčni zapornik); *a* je odprti *o*; *ā* je odprti *e*; *ō* = francoski *eu* ali nemški *ö*; *ū* = francoski *u* ali nemški *ü*. Oznaka »ˉ« pomeni dolžino samoglasnika.

Kopra je posušeno meso kokosovega oreha.

—Boris Iomdin, Aleksandr Piperski

**Uredniki:** Aleksandrs Berdičevskis, Svetlana Burlak, Ivan Deržanski (gl. ur.), Hugh Dobbs, Ljudmila Fjodorova, Dmitrij Gerasimov, Ksenija Giljarova, Gabrijela Hladnik, Boris Iomdin, Bruno L’Astorina, Jae Kyu Lee, Aleksejs Peguševs, Aleksandr Piperski, Marija Rubinštejn, Rosina Savisaar, Artūrs Semēņuks, Pavel Sofroniev.

**Slovensko besedilo:** Gabrijela Hladnik.

Srečno!